

El Pla de fosses de la Generalitat, en marxa des del 2017, ha permès l'obertura de 21 fosses de la Guerra Civil. FOTO: JOAN REVILLAS/DT

Terra Alta

Troben les restes de dos soldats republicans i més individus a la fossa de Caseres

Les excavacions del Pla de fosses han permès localitzar un nombre indeterminat de persones al municipi. Les pròximes actuacions seran al cementiri de Salomó, al Tarragonès

M. PALLÀS
CASERES

El Pla de fosses de la Generalitat va permetre obrir a principis d'estiu tres fosses de la Guerra Civil a la Terra Alta. Les excavacions van portar-se a terme a les finques de Mas del Primo i Mas del Cabo, al municipi de Caseres, i al barranc de Trufes, al poble de Batea. Aquesta actuació, executada entre el passat maig i juliol, ha permès recuperar les restes de dos soldats republicans d'una fossa que estava a tocar de la carretera N-420, a Caseres, i les restes d'un nombre encara indeterminat d'individus d'una altra finca del poble.

Els arqueòlegs han d'analitzar ara aquestes restes per saber a quantes persones poden pertà-

nyer. A Batea finalment no s'hi ha recuperat cap individu.

Aquests tres espais de Caseres i Batea són tres emplaçaments del front de la silenciada Batalla del Riu Algars, uns combats molt violents on es van produir més de 3.000 baixes, la majoria republicans i brigadistes internacionals que defensaven la retirada del front d'Aragó, abans de la Batalla de l'Ebre. En aquell combat els comandaments franquistes van donar dues directrius al seu exercit. «Una era executar tot aquell presoner republicà que no tingués nacionalitat espanyola i l'altra que les restes de tots els soldats morts quedessin en superfície perquè significués un escarni per a les tropes republicanes que s'estaven recuperant en direcció a l'Ebre, per desmoralitzar i treure

les ganes de seguir combatent», explica Aitor García, historiador de Batea que ha editat una obra per documentar aquella batalla. Això ha suposat que, 81 anys més tard, els cossos apareixen sense excavar massa i al costat mateix de les carreteres, a tocar, per exemple de l'N-420, com és el cas de Caseres.

«El meu pare i el meu iaio tota la vida que m'ho havien dit, que allà a la vora de la carretera hi havia gent, però per temor no es feia ni deia res. Ja és hora de fer una mica de justícia», va explicar en començar les excavacions Santi Bes, veí de Batea de 54 anys, propietari de la finca de Mas del Primo, a peu de la carretera N-420, i de Trufes de Batea. Ell mateix alertà que a la seua finca podia haver restes.

Context

Quina és la batalla de l'Algars?

La batalla del riu Algars va tenir lloc a la zona de Caseres i Batea entre finals de maig i principis d'abril de 1938. L'exèrcit republicà va crear una línia defensiva al llarg del riu per intentar aturar l'avanç dels rebels. Els combats van ser molt intensos i l'exèrcit republicà va acabar amb més de 3.000 baixes, moltes de les quals eren brigadistes internacionals. Els nacionals van trencar la defensa la matinada del 2 d'abril. Els comandaments franquistes van donar l'ordre de deixar les restes dels soldats republicans en superfície per «fer un escarni i desmoralitzar», segons l'historiador de Batea Aitor García. La següent gran contesa de la Guerra Civil ja seria la Batalla de l'Ebre, que va començar el 25 de juliol de 1938.

El Pla de fosses de la Generalitat, en marxa des del 2017, ha permès l'obertura de 21 fosses de la guerra civil i la identificació de set persones que hi estaven enterrades. Les excavacions han facilitat la recuperació de 292 persones.

Els arqueòlegs al juliol també van excavar al barranc de Trufes, a Batea. Segons les fonts orals, hi havia un brigadista internacional enterrat, però la zona s'ha obert i no s'hi ha trobat res.

Abans de l'excavació, els arqueòlegs hi van trobar un fragment d'húmer. Per això, no descarten que el soldat hi hagués estat enterrat, però apunten la possibilitat que les restes s'hagin perdut a causa de les pluges i el pas del temps.

A la fossa de Batea finalment no s'ha pogut recuperar cap resta de brigadista

A finals de 2017, el Pla de fosses va permetre iniciar les excavacions de les fosses del Soleràs (Garrigues) i Miravet, on es van trobar 146 i 99 persones, respectivament. Es tracta de les fosses més grans excavades fins ara a Catalunya pel que fa al nombre d'individus trobats.

Les pròximes excavacions seran a Foradada (Noguera) i al Cementiri de Salomó (Tarragonès).

La fossa del Cementiri de Salomó no té encara data d'obertura, però s'hi esperen trobar almenys les restes de dos soldats republicans.